

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga
w sprawie **J. F.**

oskarżonego z art. 300 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 września 2024 r.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 15 czerwca 2023 r., sygn. akt IX Ka 660/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Starachowicach

z dnia 9 lutego 2023 r., sygn. akt II K 741/21,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym,**

**II. zarządza zwrot na rzecz oskarżyciela posiłkowego
wniesionej opłaty od kasacji.**

Marek Pietruszyński

Barbara Skoczowska

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

J. F. został oskarżony o to, że „w dniu 23 grudnia 2019 roku w S. woj. ś. jako Prezes Zarządu spółki B. Sp. z o.o. z siedzibą w S. udaremnił wykonanie postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Starachowicach G. N. prowadzącego postępowanie egzekucyjne KM 1516/19, a wszczętego w dniu 6 listopada 2019 roku z wniosku wierzyciela A. sp. z o.o. z siedzibą w N. w ten sposób, że zbył składniki majątku zagrożonego zajęciem w postaci nieruchomości położonej w R. przy ul. [...]”, tj. o przestępstwo w art. 300 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Starachowicach, wyrokiem z dnia 9 lutego 2023 r., sygn. akt II K 741/21, uznał oskarżonego za winnego tego, że „w dniu 23 grudnia 2019 roku w S. woj. [...] jako Prezes Zarządu spółki B. Sp. z o.o. z siedzibą w S. udaremnił wykonanie postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Starachowicach G. N. prowadzącego postępowanie egzekucyjne KM 1516/19, a wszczętego w dniu 6 listopada 2019 roku z wniosku wierzyciela A. sp. z o.o. z siedzibą w N. w ten sposób, że zbył składniki majątku zagrożonego zajęciem w postaci nieruchomości położonej w R. przy ul. [...]”, tj. przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 300 § 2 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił J. F. na okres próby wynoszący rok. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do pisemnego informowania sądu co 6 miesięcy o przebiegu okresu próby. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz A. sp. z o.o. z siedzibą w N. C. 198 000 zł. Ponadto orzekł o kosztach sądowych.

Sąd Okręgowy w Kielcach, po rozpoznaniu apelacji oskarżonego i jego obrońcy, wyrokiem z dnia 15 czerwca 2023 r., sygn. akt IX Ka 660/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, kosztami procesu obciążając Skarb Państwa.

Od tego wyroku kasację wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego A. sp. z o.o. z siedzibą w N., który zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego.

Zarzucił wyrokowi:

1) „rażącą i mającą istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy obrazę prawa materialnego, a to art. 300 § 2 k.k. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie przez Sąd II instancji, że w opisie czynu pominięto jakoby oskarżony działał w celu udaremnienia wykonania postanowienia komornika, w sytuacji gdy Sąd I instancji wyraźnie w opisie czynu wyartykułował, że oskarżony udaremnił egzekucję komorniczą poprzez zbycie składnika majątku, a więc podjął działania i osiągnął cel jakim jest udaremnienie, co jednoznacznie winno przesądzać o zamiarze sprawcy wszak udaremnienie jest skutkiem działania w wykonaniu wcześniej podjętego zamiaru, a bez celu działania, skutek w postaci udaremnienia nigdy nie nastąpi”,

2) „rażącą i mającą istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy obrazę prawa procesowego, a to art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez wskazanie, że Sąd I instancji w sposób niedokładny dokonał opisu czynu podczas gdy w treści opisu czynu dokonanego przez Sąd zawarte są wszystkie niezbędne znamiona przedmiotowo-podmiotowe zarzucanego oskarżonemu czynu”.

Wskazując na powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnych odpowiedziach na kasacje oraz na rozprawie kasacyjnej prokurator i obrońca oskarżonego wnieśli o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie, albowiem podniesione w niej zarzuty są zasadne.

Rację ma skarżąca, że Sąd odwoławczy zmieniając wyrok Sądu I instancji i uniewinniając J. F. od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z art. 300 § 2 k.k., błędnie przyjął, iż w opisie tego czynu pominięto znamię działania oskarżonego w celu udaremnienia wykonania postanowienia komornika, a tym samym został zdekompletowany zespół znamion określających to przestępstwo. Ponieważ ten błąd nie mógł być - zdaniem Sądu odwoławczego - naprawiony ani w postępowaniu odwoławczym, ani w toku ewentualnego ponownego rozpoznania sprawy, oskarżonego należało uniewinnić od dokonania tego przestępstwa.

Przedstawiona przez Sąd odwoławczy argumentacja, choć słuszna co do zasady, jest jednak obarczona istotną wadą, która nie pozwalała na zaakceptowanie jej jako podstawy rozstrzygnięcia w tej sprawie. O ile bowiem trzeba zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Kielcach o istnieniu ograniczeń dotyczących możliwości wprowadzania w postępowaniu apelacyjnym dodatkowych ustaleń odnoszących się do opisu czynu przyjętego przez Sąd I instancji, gdyż istotnie, w myśl art. 434 § 1 k.p.k., w sytuacji braku środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego, nie jest dopuszczalne uzupełnianie elementów czynu stanowiących ustawowe znamiona przestępstwa, to jednak w tej sprawie problem, w gruncie rzeczy, sprowadza się do tego czy rzeczywiście tego ustalenia w opisie czynu zabrakło. Innymi słowy, czy zachowanie oskarżonego J. F. w postaci opisanej w wyroku Sądu Rejonowego w Starachowicach z dnia 9 lutego 2023 r. zawiera wszystkie znamiona przestępstwa określone w art. 300 § 2 k.k., czy też pominięto w nim dookreślenie, że oskarżony działał w celu udaremnienia wykonania postanowienia komornika, co skutkowało dekompozycją znamion czynu zabronionego.

Konstrukcja art. 300 § 2 k.k. zakłada, że celem działania sprawcy jest udaremnienie wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego a środkiem do tego celu (a nie jak błędnie przyjął Sąd odwoławczy, skutkiem działania sprawcy) jest udaremnienie lub uszczuplenie zaspokożenia swojego wierzyciela.

Wzorcowo skonstruowany opis zarzucanego oskarżonemu czynu z art. 300 § 2 k.k. powinien brzmieć, np. tak: „w dniu 23 grudnia 2019 r. w S., jako prezes zarządu spółki z o.o. B. () działając w celu udaremnienia wykonania postanowienia komornika (...), udaremniał zaspokożenie swojego wierzyciela A. w ten sposób, że zbyt zagrożoną zajęciem nieruchomości w R.”.

Jakkolwiek w opisie czynu zarzucanego i przypisanego oskarżonemu przez Sąd I instancji nie wszystkie te elementy, w dodatku operując słowami ustawy, zamieszczono, lecz nie oznacza to jeszcze, że ten opis nie zawierał wszystkich ustawowych znamion. W szczególności nie można się zgodzić ze stanowiskiem Sądu odwoławczego, że w opisie czynu pominięto ustalenie, iż oskarżony działał w celu udaremnienia wykonania postanowienia komornika.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym dla przypisania znamion konkretnego przestępstwa nie jest niezbędne powtórzenie wyrażeń zastosowanych przez ustawodawcę w jego opisie zamieszczonym w przepisie karnym. Zasadnicze znaczenie ma natomiast użycie takich określeń zachowania sprawcy czynu zabronionego, które jednoznacznie wypełniają treść elementów składających się na jego ustawową postać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2012 r., III KK 227/11). Również w wyroku z dnia 7 lipca 2009 r., V KK 82/09, Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 413 § 1 pkt 1 k.p.k. nie wprowadza wymogu, aby w opisie czynu należało użyć słów ustawy nazywających poszczególne znamiona przestępstwa. Chodzi bowiem o to, aby opis ten odpowiadał znaczeniu wszystkich znamion ustawowych konkretnego przestępstwa.

Opis zachowania sprawcy czynu zabronionego zamieszczony *in concreto* w sformułowaniach zawartych w wyroku musi oczywiście odpowiadać pełnemu zespołowi znamion określonych w przepisie ustawy karnej. Nie oznacza to jednak, że jedyną formą realizacji tego wymagania jest wierne przytoczenie słów ustawodawcy. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2013 r., V KK 435/12 „dopuszczalne jest bowiem zarówno posłużenie się sformułowaniami równoważnymi językowo, jak i takie zwerbalizowane przedstawienie działania oskarżonego, które w sposób niepozostawiający wątpliwości odpowiada treści poszczególnych znamion przypisanego mu przestępstwa albo w drodze nieodpartego logicznego wnioskowania świadczy o wyczerpaniu konkretnego elementu składającego się na ustawowy obraz określonego czynu zabronionego”.

O tym, w jakim celu działał oskarżony J. F. zbywając zagrożoną zajęciem nieruchomości położoną w R., jest mowa w opisie zarzucanego i przypisanego mu czynu, a więc po to, aby udaremnić wykonanie postanowienia komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne. I wcale nie były do tego konieczne te słowa, których rzeczywiście w tym opisie nie zamieszczono, tj., że „działał w celu udaremnienia”. To ustawowe znamię w opisie czynu, który został przypisany przez Sąd I instancji wyrażono bowiem słowami „udaremnił wykonanie postanowienia Komornika Sądowego w Sądzie Rejonowym w Starachowicach”. Wszak „udaremnił”, jak słusznie wskazano w kasacji, to skutek realizacji świadomego (celowego) działania sprawcy, a więc działania z zamiarem bezpośrednim – w celu udaremnienia

wykonania postanowienia komornika. Taki bez wątpienia cel przyświecał oskarżonemu, który w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego zbył nieruchomość - składnik majątku zagrożonego zajęciem.

Wprawdzie w opisie przypisanego oskarżonemu czynu wprost – słowami ustawy nie wskazano też, że oskarżony „udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela A.”, lecz i tego znamienia, wskazującego w jaki sposób oskarżony zmierzał do osiągnięcia celu w postaci udaremnienia wykonania postanowienia komornika, jednak w tym opisie nie pominięto. Wskazuje na to stwierdzenie, że komornik prowadził postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela Spółki z o.o. A. Środkiem do celu w postaci udaremnienia wykonania orzeczenia innego organu państwowego (postanowienia komornika sądowego) było więc udaremnienie zaspokojenia swojego wierzyciela.

Gdyby nawet uznać, że zachodzą wątpliwości co do tego, czy jednak w opisie zarzucanego (przypisanego) czynu nie zabrakło wskazania, w jaki sposób sprawca do tego zmierzał, a więc że „udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela”, to będą one przedmiotem pogłębionych rozważań i ocen sądu w ponownym postępowaniu. Nie mogą one jednak determinować rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w przedmiocie rozpoznawanej kasacji, w której trafnie wytknięto, że Sąd odwoławczy błędnie przyjął, iż w opisie czynu pominięto znamię działania oskarżonego w celu udaremnienia wykonania postanowienia komornika, a tym samym, że został zdekompletowany zespół znamion określających to przestępstwo.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że podniesione w kasacji zarzuty rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego, które można sprowadzić do kwestionowania stanowiska Sądu odwoławczego co do braku prawidłowości (kompletności) przypisanego oskarżonemu czynu są zasadne.

Dlatego Sąd Najwyższy, uwzględniając wniosek skarżącego, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W ponownym postępowaniu, Sąd ten rozpoznając po raz wtóry apelację oskarżonego i jego obrońcy będzie miał na względzie powyższe uwagi i wskazania (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Kierując się powyższym orzeczono, jak w wyroku, przy czym o zwrocie wniesionej opłaty od kasacji na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.

Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska Eugeniusz Wildowicz

[PGW]

[ms]